

Політика Індії щодо широкомасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну

А. Бобровицький, к.геогр.н., головний консультант відділу нових викликів

Проаналізовано, чому Індія, що є другою за чисельністю населення державою світу та входить до п'яти найбільших економік, роль якої постійно зростає, утримується від засудження широкомасштабної російської воєнної агресії проти України.

З початку широкомасштабного вторгнення РФ в Україну Індія демонструвала нейтральну позицію і під час засідань Ради Безпеки ООН, і під час надзвичайної сесії Генеральної Асамблеї ООН. Представник Індії в ООН лише підкреслював, що конфлікт необхідно вирішувати в мирний спосіб і висловлював стурбованість стосовно евакуації 19 тис. індійських студентів з України. Жодної резолюції щодо підтримки України чи засудження російського широкомасштабного вторгнення Індія не підтримала.

Така відверто проросійська позиція Індії має певне підґрунтя.

По-перше, це залежність від постачання різних видів озброєння з Росії (понад 50 % індійського озброєння радянського або російського виробництва). У цьому переліку: винищувачі, системи протиповітряної оборони (ППО), морська авіація, фрегати. Окрім того, РФ передала в оренду Індії атомні підводні човни. Індійський авіаносець *Vikramaditya* – це модернізований колишній авіаносний крейсер «Адмірал флоту Радянського Союзу Горшков». Також Росія допомагає Індії будувати власні атомні підводні човни.

Після зміни стратегії щодо диверсифікації постачань з різних джерел та нарощування власного виробництва озброєнь залежність Індії від Росії в цій сфері скоротилася з 70 до 49 %. Проте Індія закупила в РФ системи протиповітряної оборони С-400, важливі в контексті протистояння з КНР і Пакистаном. Окрім того, у Нью-Делі планують закупити системи ПРО «Ігла» та понад 200 гелікоптерів¹. Також РФ надавала політико-дипломатичну підтримку Індії у вирішенні проблем у Кашмірі².

Індія будуватиме на замовлення Росії чотири військові кораблі, два з яких – на суднобудівних заводах штату Гоа.

По-друге, вигідна можливість клірингу рупія/рубль. Росія вже запропонувала Індії використовувати свою платіжну систему для проведення платежів у рублях і рупії замість SWIFT. Такий механізм взаємних розрахунків рупія/рубль застосовувався впродовж останніх років існування СРСР. Це дає змогу Індії імпортувати з РФ нафту (за ціною, що є набагато нижчою за ринкову), озброєння, а також продукцію металургії, уникаючи розрахунків у вільноконвертованих валютах.

¹ 'Russia tilt' essential to India's strategic security (by Saurabh Joshi). *Aljazeera*. 2022. 8 March. URL: <https://www.aljazeera.com/economy/2022/3/8/russia-tilt-essential-to-indias-strategic>

² Ukraine: Why India is not criticizing Russia over invasion (by Vikas Pandey). *BBC News*. 2022. 3 March. URL: <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-60552273>

По-третє, можливість використання Індією міжнародних санкцій проти РФ, зумовлених широкомасштабним вторгненням в Україну, задля нарощування темпів двосторонньої торгівлі, незважаючи на незіставні обсяги зовнішньої торгівлі Індії із США та РФ. Такі дії призводять до виникнення досить серйозних викликів перед Індією у торгівлі з країнами G7.

Обсяг двосторонньої торгівлі із США в 2021 р. становив 112,6 млрд дол. США (імпорт – 41 млрд дол. США, експорт – 71 млрд дол. США), натомість обсяг торгівлі з РФ – 6,9 млрд дол. США (імпорт – 3,9 млрд дол. США, експорт – 3,3 млрд дол. США)³.

Незважаючи на тиск США та Японії, Індія продовжує уникати приєднання до міжнародних санкцій щодо Росії та використовує такі можливості задля збільшення імпорту, зокрема сировини нафти з РФ.

У березні 2022 р. Індійська нафтова компанія (Indian Oil Corporation) придбала в чотири рази більше нафти, ніж у березні 2021 р. Щоденний імпорт становить 360 тис. барелів. Були викуплені танкери, від яких відмовилися покупці з європейських країн⁴.

Індія дотримується паритету у дипломатичних відносинах як із РФ, так і зі Сполученими Штатами Америки. Росія фактично змирилася з тим, що Індія інтенсивно розвиває як політичні, так і економічні відносини із США, проте намагається запобігти розвиткові відносин між Індією та Україною.

Одночасно індійська преса об'єктивно висвітлює події в Україні, називаючи дії Росії в Україні злочинами, і загалом посідає активну проукраїнську позицію⁵.

За оцінками Державного департаменту США, основою зовнішньої політики Індії є політика неутручання, створення для себе т. зв. зони комфорту задля забезпечення власних інтересів. Проте така політика в майбутньому може зашкодити розвиткові відносин Індії з демократичним світом.

³Buddhavarapu Ravi. An Indian rupee-ruble trade arrangement with Russia may be ready in a week. CNBC. 2022. 23 March. URL: <https://www.cnbc.com/2022/03/23/fieo-india-rupee-ruble-trade-mechanism-with-russia-may-be-ready-soon.html>

⁴India Exploring Crude Oil Imports From Russia; What Is At Stake. NDTV. 2022. 19 March. URL: <https://www.ndtv.com/business/india-russia-oil-trade-what-is-at-stake-2831331>

⁵Див.: URL: <https://www.indiatoday.in/livetv>